

Zdeněk M. Zenger

BŘETISLAV ŠTORM A JEHO HERALDICKÁ KRESBA

Praha 1978

Břetislav Štorm je jedním z umělců, kteří si přes všechna úskalí času zachovali jednotný charakter výtvarného projevu. Jeho dílo je podřízeno promyšlené úvaze, kresbami, které jsou nejvlastnějším projevem jeho výtvarného zaujetí, se vine klidný zákonitý vývoj, bohatě čerpající z tradice. Jeho projev je osobitý a osamocený a proto zcela nenapodobitelný. V kresbách se zrcadlí obsah i řád gotiky, v mnohých se ozývá kompozice obrazů kodexu Manese i půvab bible Velislavovy, ovšem pronesené ryze dnešním výrazem, krásu gotických záměrů nově rozvádějícím. "Miluji pozdní gotiku", prohlašuje veřejně v eseji "Rozhovor o umění" (1943); ta je mu poutavým pramenem rytířství v řádu duchovním i světském, nápovědí vznešené renesance, doby polyhistorů, doby osobností se širokým tvůrčím rejstříkem, osobností suverénně platných ve výtvarném umění, ve vědě, v architektuře i v literatuře.

Položil jsem záměrně vedle sebe gotiku a renesanci jako zrcadla Štormova tvůrčího rozmachu. Neboť je-li pro něj na jedné straně typická skladba gotiky, nese náplň jeho tvorby šíří zcela renesanční: je malířem, kreslířem, architektem, současně výtvarným teoretikem, znamenitým znalcem památek i spisovatelem, krátce je při všem, co má co dělat s uměním. A ovšem zdařile se projevuje i v řemeslných oblastech, které jsou s uměním spjaty, navrhuje šperky, tvoří návrhy na gobelíny, na nábytek a vazby knih, navrhuje úpravy zámeckých zahrad i pomníků. A vše tvoří s jedinečným vkusem a mimořádnou citlivostí.

Skutečným pramenem, z něhož prýštila síla jeho uměleckého projevu, však byla heraldika. Její řád v gotickém rozkvětu se ho zmocnil úsporností své dikce i škálou tinktur a vnikal do prací literárních i kreseb a maleb. Uchvacovala ho lapidárnost, již heraldika uměla vyjádřit vše podstatné a právě

svou strohostí zesílit důraznost myšlenky. Podobně i jeho kresby, opírající se o heraldickou náplň, vyznávaly svou podmanivost prostou vyváženou linkou, jejíž úspornost byla nejsilnější tlumočnicí jeho osobitého projevu.

Heraldika pro něj není "věcí minulosti nebo lehkomyšlného romantismu. Je jedním z úhelných kamenů ústavy společnosti a záleží na nás, abychom odstraněním umrtvujícího nánosu ozdobnického pojetí znaku a předsudků o jeho smyslu a užívání dali novodobé společnosti, co jí právem náleží." (Heraldika a naše doba. In: Časopis Rodopisné společnosti československé v Praze, XVII.- XVIII./1945-1946, č. 1-4, s.79-85).

Břetislav Štorm se narodil 21.6.1907 v Řevničově na Rakovnicku, kde jeho otec byl zaměstnán na místním nádraží. Již v dětství ho zaujaly pověsti o rytířích, jichž prostřednictvím se poprvé dostal i k poznání heraldiky. Dětské zaujetí bylo pak posíleno, když se rodina přestěhovala do Rakovníka, který dosud žil z tradice svého velkého obdivovatele Zikmunda Wintra. Vystudoval tu reálku a během studií s lítostí přihlížel, jak se milované město, tak vroucně Wintrem obdivované, snaží oprostít od nánosu historie a proniknout do společenství moderních dnešku vyhovujících sídlišť. Posilovala ho jedině slova jeho profesora kreslení R. Pucholda, který učil mladého studenta nejen citu k památkám a k uměleckému odkazu dávných dob, ale dal mu do ruky štětec a barvy a učil ho, jak jimi zacházet. Ve vyšších třídách se Štorm stává čilým spolupracovníkem hektografovaného třídního časopisu. V něm se poprvé objevují jeho práce grafické, dřevoryty, exlibris i první pokusy z oblasti heraldiky.

Jeho první veřejné heraldické dílo se objevuje záhy po skončení středoškolských studií. Dodnes zdobí práh děkanského kostela v Rakovníce barevná mozaika s pelikánem a znaky orlice a raka (1926).

Po maturitě roku 1925 vstupuje na pražskou techniku a studuje architekturu: řád kreslení a barvy si osvojuje u profesora Blažička, poučení o architektuře získává zejména u profesora Engla. Roku 1931 skládá druhou státní zkoušku a studia končí, poté odchází vykonat vojenskou presenční službu, dostává se do Hradce Králové a po návratu z vojny roku 1933 vstupuje do státní služby u zemského úřadu. Je přeložen do Bratislavy a posléze do Košic, odkud se vrací až roku 1939 s posledními Čechy, kteří na Slovensku pracovali. V březnu 1940 je přeložen na okresní úřad v Mělníku, ale záhy je povolán do ministerstva veřejných prací, odkud je v roce 1943 nasazen jako pomocný dělník do Českomoravských strojírén v Libni. Od roku 1940 bydlí ve Všenorech a denně musí vlakem dojíždět za zaměstnáním.

Válečné zprávy, nedostatečná péče o jídlo a poměry v zaměstnání nepříznivě působily na jeho zdraví a tak se v roce 1944 a 1945 byl nucen podrobit těžkým střevním operacím. Týden po posledním chirurgickém zákroku 14. února 1945 prožil letecký útok na Prahu, při němž jedna z bomb zasáhla nemocnici na Karlově náměstí v Praze, kde byl hospitalisován. Naštěstí nevybuchla a krátce poté se Štorm vrátil k doléčení domů do Všenor.

Na podzim téhož roku se vrátil do práce v ministerstvu veřejných prací, odkud byl přemístěn jako technický odborník do Národní kulturní komise. Novému povolání se věnoval s nesmírnou odpovědností a prožil tu řadu pracovních změn, které neměly příznivý vliv na jeho již jednou těžce postiženou tělesnou konstrukci. Jeho dávná choroba se pak ozvala v nové drastičtější podobě a 11. února 1960 ukončila jeho život v necelých 53 letech. Byl pohřben na hřbitůvku nad svým milovaným závětrím ve Všenorech.

Počátky kreslířské tvorby Břetislava Štorma jsou dosti ovlivněny obecnými tendencemi kresby dvacá-

tých let, jak je známe z doznívání secese a nástupu kubismu; z nich se pak vyvinula snaha o čistou lineární formu, někdy podepřenou měkkou barevností akvarelového doprovodu. Takové kresby určovaly ranou tvorbu malířů Jana Bendy, Toyen, Hrstky, Hany Dostalové, Emanuela Frinty, Josefa Símy, generace, v níž jedním z posledních byl i Štorm. Bylo v nich znát snahu o jistou naivnost, ovšem v dobrém smyslu, která se projevovala plachou linií a v podstatě teprve napovídala budoucí naděje. Ovoce tohoto pojetí se objevovalo v literárních revuích, méně již v knižních doprovodech, neboť tehdejší výzdoba knihy dosud tonula v realistických kresbách klasiků a mladá tvorba se v nich uplatňovala jen mimořádně, nejspíše v bibliofilii.

Nejstarší práce Štormovy jsou poznamenány zaujetím pro kontrast černé a bílé, vyhovuje jim grafická technika dřevorytu a linorytu. V ní tvoří řadu knižních a dopisních značek pro přátele a lze říci, že dosahuje zdařilých úspěchů. Záhy převádí černobílou grafickou techniku i do kreseb a zjišťuje, že takový výraz dobře vyhovuje reprodukci v časopisech i v bibliofilských tiscích. Proto také brzy nachází přijetí u různých vydavatelství i u soukromých knihomilských editorů. Z této produkce možno připomenout zejména dvě ukázky oné doby: Kuncířův "Kalendář na rok 1928" a "Znaky stavu duchovního" vydané roku 1929 v Olomouci (1).

V téže době objevuje i možnosti jiného projevu ve své práci, použití tužky a její různé sytosti. Kreslí do dané plochy obrazy postav opatřené symbolickými atributy. I tu se ozývá jeho zaujetí pro gotiku, postavy mají subtilní protáhlou podobu a umístění má ráz gotických předloh. V tomto pojetí byl vytvořen doprovod knížky B. Benetky "Služebníci a přátelé boží v České zemi" (1928), která zejména pro své kresby našla přízeň u bibliofilské obce. Z téže doby jsou i kresby k rytířské povídce, která vyšla v roce 1928 v "Lidových listech"; uvádím je

proto, že velmi určitě již napovídají celou pozdější kresebnou tvorbu Štormovu.

Ryze heraldickou náplň mají kresebné doplňky letáků "Societatis Ideis Restituendis" (1929), kde se Štorm spolu s Rudolfem Mikutou uplatnil i jako osobitý tvůrce grafické úpravy. Jeho kresby organicky doplňovaly články a statě a vytvářely tak v letáčích formátu A 1 půvabné grafické obrazce.

Časovým a vývojovým srovnáním uvedených prací lze dojít k závěru, že první kresby vysloveně štormovského charakteru se na veřejnosti objevily asi roku 1927. Bylo to v druhém roce jeho vysokoškolských studií, kdy se seznámil s řadou průbojných kolegů - dlouho byly známy jeho polemiky s Karlem Teigem - i s různými pracovníky v oblasti kultury; tak mohl své výtvarné i osobní názory tříbit. Přiznává, že prof. Blažíček ho na vysoké škole "nic nenaučil" a že "jediný a vždy milovaný učitel byl Rudolf Puchold, profesor kreslení na rakovnické reálce"; brzy se ve svém výraze zcela osamostatnil a získal zájem o svoji tvorbu. Je to patrné na řadě reprodukováných kreseb, z nichž více je věnováno heraldickým motivům. Toto období je charakterizováno zejména ilustracemi k Herwigovu "Sv. Šebestiánu z Weddingu" (Kuncíř 1930), dosud takřka dřevorytovým způsobem komponovanými do černé podkladové plochy a jen ve figurách nacházejícími lineární uplatnění.

Charakteristickou kresbou tohoto období je i "Nebe českých premonstrátů" (Kuncířovy noviny 1931) Po způsobu votivních obrazů Jana Očka z Vlašimě či Dubečského staví tu do dvou horizontů deset postav českých světců; v horním poli pět v dolním rovněž pět, s vyznačením jejich atributů u nohou. Postavy premonstrátského řádu našly vynikající uplatnění bílým řeholním rouchem, jež se dokonale odráží od černé podkladové plochy.

V horní řadě vyniká ústřední postava zakladatele řádu sv. Norberta, kolem jsou seskupeny další, na

pravém rohu rytířský Jan Železný jako symbol statečnosti a odhodlanosti; ve středu dolní řady stojí majestátní prelát bl. Hugo, pravou stranu tu uzavírá symbol pokory v postavě poustevníka bl. Abrahama ze Střelmy.

Originál autor dodatečně okoloroval jemnými akvarelovými tóny, jimiž vnitřní čistotu kresby ještě podtrhl.

V této kresbě však již zřetelně cítíme další vývojový stupeň Štormova projevu. I když v ní dosud setrvává orámování černou plochou, vystupuje z ní bohatá struktura jeho typické linky, která se později stává jediným nositelem výrazu.

Zatímco jeho "černobílému zaujetí" jsou dosud poplatny kresby prvních let třicátých - např. "Sv. Vojtěch + druhý biskup pražský" (Archa 1929), frontispis z bibliofilie B. Bridela "Rozjímání o nebi v noci na jitřní Božího narození" (Olomouc 1931) kresby z první verze jeho románu "Vladařství Růže" (Archa 1931) - čistá lineární kresba se objevuje v bibliofilii P. Claudela "Svaté obrázky české" (Kuncic 1933). Lze tu vidět jistou kompoziční spojitost s "Nebem českých premonstrátů"; také zde je obraz rozvržen do dvou plánů, z nichž v horním vyniká ústřední postava barokního Pražského Jezulátka provázená anděly a v dolním tři postavy patronů České země - sv. Ludmily, sv. Jana Nepomuckého a sv. Václava tlumočené Štormovým gotisujícím výrazem.

Pak následuje řada kreseb s rytířskými i nerytířskými náměty, např. "Koráb křižáků" v Lipanského "Gedeonu" (1934), "Čeští duchovní rytíři" (Floriánovy Archy 1936), atd.

V roce 1935 vychází bibliofilie "Báječná zvířata, obludy a nestvůry" (Babler-Durych, Olomouc); Štorm tu do svého textu zařadil serii heraldických oblud podaných jemnou jistou kresbou. Zjišťujeme tu dvě skutečnosti: že text psal a kresby kreslil autor již dobře poučený o rádech a pravidlech heraldiky a že je psal spisovatel s jemným příděchem ironie,

již se dotýká všepostihujících oborů, začleňujících živé i neživé do příslušné systematické kartotéky. Jako příklad podotýká, že "poměr gotických prostorů byl konstruován schematickem úhlopříček, a bylo zjištěno a ustáleno jedenáct šablon figurálních postav a pět typů fortifikací úplně nudných". A proto "báječná zvířata středověku už vůbec nejsou dovolena a běda, kdyby se někde v hlubinách pralesů zjevil jednorozec; byl by ihned uštván, zabit a vypán a stal by se zvířetem obyčejným a přírodopisným. Ale proti všemu opovření a proti všem důkazům pěti lidských smyslů obludy a báječná zvířata středověku žijí na střeších katedrál, kde vyplivují svou vodu lhostejně a posměvačně".

V dalších kresbách je řada exlibris a znaků, navazujících na tradiční předlohy i v jejich duchu nově tvořených; jmenujme alespoň znaky spisovatele Karla Schulze, archiváře Františka Navrátila, spisovatele Pavla Naumana, Bohumíra Lífky, synů Ladislava Kuncíře i znaky tradiční, Karla Schwarzenberga, různých opatství a klášterů. Znaky nejbližších přátel pak ukládá kolem roku 1940 do svého armoriálu.

Ve dnech 3.- 10. 10. 1937 byla v rámci V. Akademického Týdne uspořádána výstava Štormových kreseb a vydán k ní katalog, kde byly některé práce reprodukovány. Nakladatelství Vyšehrad zaujal katalog natolik, že o dva roky později vydává samostatnou "Knihu kreseb Břetislava Štorma", v níž ukázky došavadní tvorby otiskuje. V úvodu ke "Knize kreseb" připomíná Karel Schwarzenberg, že "Štormovo umění, jakkoli založené na středověkých zásadách, naprosto není nějakým napodobením středověkých tvarů".

"Kniha kreseb" je v podstatě úvodem dlouhé a plodné soustavné práce v oblasti heraldiky, jejímž ovocem je sedm "Erbovních knížek" vydaných na léta 1935-1941. Vytvářela je skupina osobností, která společně tlumočily svědectví o možnostech dalšího rozvíjení dávno vytvořeného heraldického řádu. Jejich redakci vedl Bohumír Lífka a Břetislav Štorm

do nich uložil nejpodstatnější soubor svých heraldických kreseb. Je v nich uložena i řada odborných poznatků a studijních výsledků jeho heraldického bádání, jež shrnul do krátkých lapidárních statí. Do souboru "Erbovních knížek" patří také Štormův "Úvod do heraldiky" (1940). Vyvinul se z novinářského fejetonu, jímž chtěl autor podat stručný přehled pravidel heraldiky pro nejnnutnější potřebu, protože Sedláčkovy a Kolářovy spisy i neocenitelná "Heraldika" Vojtěcha Krále jsou dávno rozebrány. "Knižka je psána v otázkách a odpovědích způsobem spíše zábavným než stroze naukovým" a na příkladech a kresbách rozvádí heraldické poučky.

Štorm se tehdy po návratu ze Slovenska do Prahy ocitá v plném rozkvětu tvůrčího zanícení. Jestliže nyní připomenu alespoň některé jeho kresby, pokusím se zachytit i jejich duchovní spřízněnost s významnými plody světové tvorby gotické. Tak kresba rytíře Benedicite je odleskem gotických náhrobních kamenů, jež Štorm uviděl zejména v severoněmecké oblasti. Tentýž ohlas lze najít i u kresby "Mrtvého biskupa", kterou ozdobil Lazeckého "Odění královské" (Praha 1937); mimochodem připomíná náhrobky biskupů v katedrále magdeburské. Předlohu pro kresbu "Erbu Kristova" z roku 1939 najdeme v "Passionalu abatyše Kunhuty". jde tu však o pouhý inspirační zdroj, neboť pojetí a provedení Štormovo se s touto předlohou rozchází. Staročeskou báseň "Vzývání Panny Marie" (Kuncíř 1937) ozdobil překrásnou kresbou "Zvěstování", která může soutěžit s půvabem madon rané italské renesance a zejména s díly Boticelliho či fra Angelica: táž líbeznost tváří Madony i anděla nesoucího korunu, jen včlenění do volného prostoru se od zdánlivé předlohy uchyluje. Připomínka vlivu gotiky na Štormovo podání by nebyla úplná, kdybych se nezmínil alespoň o dvou z jeho hojných kreseb sv. Václava. V roce 1937 nakreslil pro "Lidové noviny" motiv "Sv. Václav a Podiven", jenž může opět připomenout obrázky sla-

vných gotických knih, jakými jsou "Liber depictus" nebo "Volislavova bible"; je tu táž vodorovná obdélníková kompozice, totéž schema dvou postav ovšem v podání ryze Štormovském. Jiná kresba z roku 1944 připomíná gotický skládací oltář: na velký střední obraz sv. Václava navazují po stranách v podobě oltářních křídel vždy dva menší obrazy nad sebou, na levé straně sv. Prokop a pod ním sv. Vít, na pravé straně sv. Vojtěch a pod ním sv. Norbert, vždy se znaky nebo atributy. Štorm dal pro své přátele obraz několikrát rozmnožit a kopie i originál koloval; kolorovaných kopií pak ještě použil pro Sín umění k prodejné reprodukci v malém formátu.

Do posledního kreslířského období Štormova náleží jímavá kresba "Rozloučení s Karlem Schulzem" (Vyšehrad 1946). Popisuje ve dvou oblíbených horizontech idealisovaný pohřební kondukt, tvořený podle popisu slavných středověkých pohřbů představiteli různých společenských tříd, rytířské, církevní i prostého lidu, jež nesou znaky a symboly; zajímavá je skupina lapků a vandráků s heraldickými kyticemi vedená baziliškem, kterého Štorm navrhl pro Schulze jako osobní znamení.

Není možno se zastavit u všech heraldických kreseb, avšak nelze alespoň několika slovy pominout Štormovy kresby znaků.

Zpočátku si pro jejich ztvárnění oblíbil gotický štít vytvořený s architektonickou přesností z horní roviny a dvou bočních kruhových výsečí. Na této téměř trojúhelníkové ploše tvořil obrazy figur svým osobitým rukopisem ve velmi živém gestu. Později používal i tvaru kolčího štítu, který volil též pro znaky z pozdních heraldických období. Barokní štít se vyskytuje zřídka, Štorm jej užívá v případech, kdy jde o zdůraznění vysloveně barokní tvorby. Pro kresby městských znaků zásadně užíval francouzského štítu. Starší erby kreslil se všemi atributy, nové, mezi nimi mnoho jím navržených, jen v podobě štítu. Bylo-li třeba připojit písmo, např.

u dovíz, kreslil je sám, rovněž u exlibris, kde jen vyjíměčně je dával vysadit.

Znakem ozdobil řadu exlibris, v nichž patří k výtvarníkům velmi činným; pokud neužíval osobních znaků, uchyloval se ke znakům rodiště, bydliště nebo jiného vztahu k majiteli knižní značky.

Ve třicátých a čtyřicátých letech vzniká vedle kreseb řada návrhů pro oblasti uměleckého řemesla a podobné obory. Tak vytvořil asi 300 návrhů farních razítek, z nich některé se znaký nebo figurami odvozenými od patronů kostelů.

Obrací se i k návrhům šperků, nábytku, intarzií a jiných užitkových předmětů, jež byly objednávány Topičovým salómem, Síní umění nebo knihkupectvím U zlatého klasu. K výzdobě bohatě užívá heraldických motivů, které pak rozvádí v dokonalých vzorech intarzií i v bílé kráse stříbrného šperku.

Padesátá léta Brětislava Štorma od jeho kreseb i od heraldiky zcela odvádějí, stává se pracovníkem národní památkové péče a plně se vrhá do této oblasti hotov pro ni obětovat vše. Plně si uvědomuje svou odpovědnost zachraňovat kulturní hodnoty české tradice a zcela ignoruje své již jednou poškozené zdraví. A pracuje doopravdy až do posledních sil, do začátku roku 1960, kdy opouští své dílo, své kresby, svou heraldiku i ostatní milované obory široké tvůrčí činnosti a umíná dřív, než mohl zestárnout.

P o z n á m k a

- (1) Tato bibliofilie je první heraldickou prací Štormovou nejen v kresbě ale i v literárním doprovodu; v něm Štorm odkrývá svůj obdiv i úctu k heraldice a doufá, že se nestane předmětem běžné potřeby, ale uchová si důstojnost a vážnost. Zároveň přiznává, že dosud není fundovaným odborníkem heraldického oboru a proto své nadšení tlumočí více jako laický obdivovatel než jako specialista.

ZNAKY STAVU KNĚŽSKÉHO V ZEMÍCH ČESKÝCH.
/Znaková kniha stavu duchovního v zemích českých/
Olomouc, Družina literární a umělecká 1929. 37 s.
Seznam kreseb in: Břetislav Štorm. Praha 1937.
Položka 23. Ref.: Akord, III./1930, s.125.

BÁJEČNÁ ZVÍŘATA, OBLUDY A NESTVŮRY.
Olomouc, Babler & Durych 1935.
Seznam kreseb in: Břetislav Štorm. Praha 1937.
Položka 127.

ZNAKY A PEČETĚ FARNÍCH ÚŘADŮ.
Erbovní knížka, 1937, s.51-56, obr.5.

ZNAKY FARNÍCH ÚŘADŮ.
Erbovní knížka, 1938, s.18-20, obr.3.

ŘÁD SV. LAZARA JERUSALÉMSKÉHO.
Erbovní knížka, 1938, s.34-42, obr.8.

KOROUHEV OPATSTVÍ BŘEVNOVSKÉHO.
Erbovní knížka, 1939, s.42-45, obr.2.

ZNAKY FARNÍCH ÚŘADŮ.
Erbovní knížka, 1939, s.77-80, obr.5.

ŘÁD SV. LAZARA JERUSALÉMSKÉHO.
Erbovní knížka, 1939, s.88-89, obr.2.

LEV KARDINÁL SKRBENSKÝ ZE HRŠTĚ.
Erbovní knížka, 1939, s.90-91, obr.1.

NÁVRH NA VĚTŠÍ ZNAK SLOVENSKÉHO STÁTU.
Erbovní knížka, 1939, s.95, obr.1.

ZNAK ŘÁDU MILICE JEŽÍŠE KRISTA, SVATÉHO DOMINIKA
A SVATÉHO PETRA MUČEDNÍKA.
Erbovní knížka, 1939, s.96-97, obr.1.

FARNÍ ÚŘAD V KAMÝKU NAD VLTAVOU.
Erbovní knížka, 1940, s.107-108, obr.1.

O ČESKÉM LVU A MORÁVSKÉ ORLICI.
Národní obnova, IV./1940.

P í s e m n í c t v í

V ý b ě r p r a c í

Břetislava Štorma a o Břetislavu Štormovi

ÚVOD DO HERALDIKY.
Praha, Vyšehrad 1940. Edice Knihy Řádu.

O HERALDICKÉ KRESEBĚ.
Erbovní knížka, 1941, s.81-83.

ERB ZDENKY BRAUNEROVÉ.
Lidové listy, XX./1941.

NĚKTERÉ NOVĚJŠÍ ZNaky STAVU DUCHOVNÍHO.
Rodokmen, I./1946, č.3, s.65-66, obr.3.

HERALDIKA A NAŠE DOBA.
Časopis Rodopisné společnosti československé v
Praze, XVII.-XVIII./1945-1946, č.1-4, s.79-85,
obr.11.

O B ř e t i s l a v u Š t o r m o v i

BŘETISLAV ŠTORM.
Sborník výstavy prací Břetislava Štorma, pořádané v
rámci V. Akademického týdne ve dnech 3.- 10. října
1937. Předmluvu napsala Dr. Alžběta Birnbaumová.
Dodatek z r.1937 sestavil Dr. Bohumír Lífka. Uspo-
řádal Z.M.Zenger. Praha, Československá akciová
tiskárna 1937. Westr. 8 obr.příl., ilustr. obálka.
Sborník je katalogem Štormovy výtvarné a literární
tvorby z let 1926-1937.

KNIHA KRESEB BŘETISLAVA ŠTORMA.
Úvodní slovo napsal Karel Schwarzenberg.
Praha, Vyšehrad 1939. Edice Knihy Řádu.
107 s., kresby na s.10-97.
Nejúplnější soubor kreseb B.Š. knižně vydaných.
Kromě heraldických kreseb obsahuje i práce hagió-
grafické, nakladatelské značky, návrhy pečeti cir-
kevních úřadů a pod. Výběr a uspořádání představu-
je reprezentativní ukázkou Štormovy tvorby.

ZVĚSTOVATEL PRÁSY A VÍRY.
Napsal Miroslav Kudrna. Heraldika, bulletin pro

základní historické vědy, I./1968, č.1, s.6-7,
obr.1.

BUDIŽ PONECHÁNO HISTORIKŮM TVRZENÍ ...
Napsal Zdeněk M. Zenger. Heraldika, bulletin pro
základní historické vědy, I./1968, č.4, s.37-40,
obr.2.

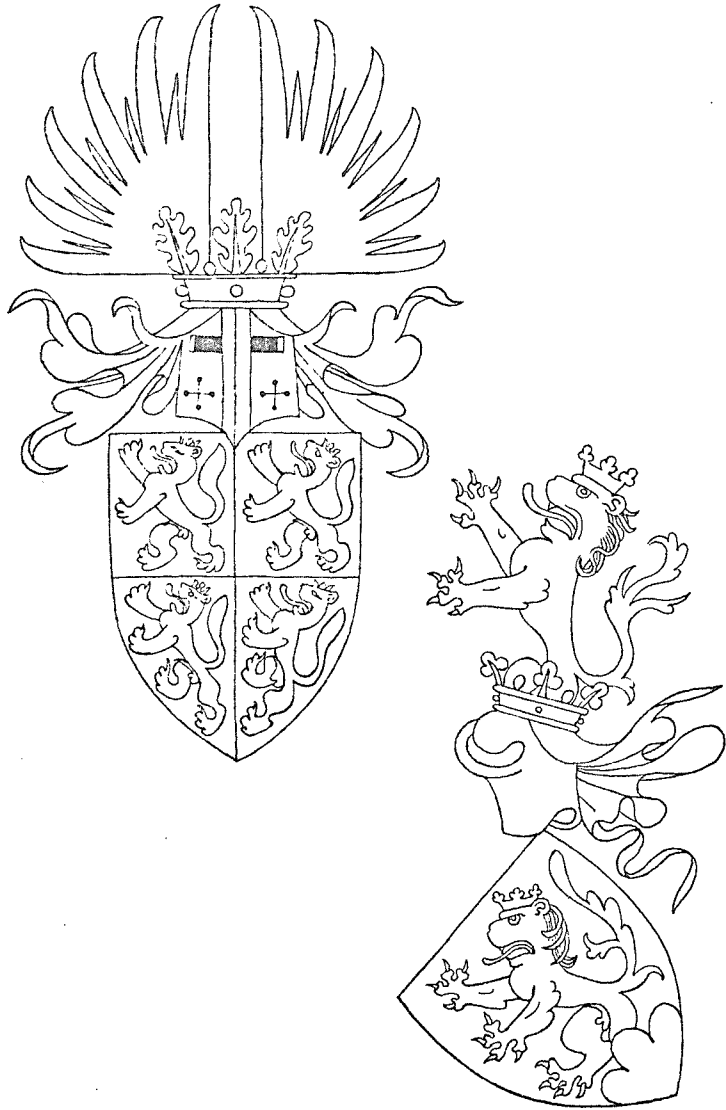
NÁVRAT BŘETISLAVA ŠTORMA.
Napsal Zdeněk M. Zenger. Erbovní sešit, 1968, č.1,
s.6-7, obr.1.

BŘETISLAV ŠTORM A JAK DÁL.
Napsal Miloš Zárybnický. Heraldika, bulletin pro
základní historické vědy, III./1970, č.4, s.53-57,
obr.3.

O HERALDICKÉ KRESEBĚ BŘETISLAVA ŠTORMA.
Napsal Josef V. Kočandrle. Heraldika, bulletin pro
základní historické vědy, I./1968, č.1, s.3-4,
obr.1.

BŘETISLAVU ŠTORMOVI.
Sborník statí napsali Vladimír Kalivoda, Zdeněk M.
Zenger, Václav Renč, Jiří Suchánek, Bohumír Lífka.
Redigovali Roman Kos, Jaromír Košťák, Jarmila Koz-
lová, Miloš Zárybnický. Vydala Heraldická sekce
při MZZ v Jílovém u Prahy jako neprodejný premio-
vý tisk pro roč. III./1970 bulletinu Heraldika,
Jílové u Prahy 1970. 18 s., 12 obr. z prací B.Š.

Výběr prací byl sestaven z excerpovaného materiálu
připravovaného Bibliografickou skupinou HK ČNS k
vydání Bibliografie české heraldiky.

+++++

JUDr. Zdeněk M. Zenger

BŘETISLAV ŠTORM A JEHO HERALDICKÁ KRESBA

Edice "DOCUMENTA HERALDICA", řada I., sv.4.

Z přednášek "70.výročí narození Břetislava Štorma"
a "Ing.Arch.Břetislav Štorm a jeho vliv na českou
heraldickou kresbu" proslovených 14. 6. a 27. 12.
1977 na řádných schůzích Heraldického klubu ČNS.

Vydal Heraldický klub ČNS interně pro své členy.
Ediční redaktor prof. Pavel Palát.
Praha, srpen 1978.

Vydání I. v nákladu 150 číslovaných výtisků.

Tento výtisk má číslo:

97